

1520 TAAIS

520-ojo tarptautinio audito standarto (TAS) praktinis komentaras¹

ANALITINĖS PROCEDŪROS

(vertimas iš anglų kalbos)

INTOSAI Profesinių standartų komitetas

Finansinio audito pakomitetis – Sekretoriatas

Riksrevisionen (Švedijos nacionalinė audito institucija) • 114 90 Stokholmas • Švedija
Tel.: +46 5171 4000 • Fax: +46 5171 4111 • e-paštas: projectsecretariat@riksrevisionen.se

INTOSAI Generalinis sekretoriatas – RECHNUNGSHOF (Austrijos audito rūmai)
Dampfschiffstrasse 2 • A-1033 Vienna • Austria

Tel: +43 (1) 711 71 • Fax: +43 (1) 718 09 69 • e-paštas: intosai@rechnungshof.gv.at

<http://www.intosai.org>

¹ Visi Praktiniai komentarai nagrinėjami kartu su 1000 TAAIS „Bendra įžanga į Finansinio audito gaires“.

TURINYS

Bendroji informacija

Ižanga į TAS

Praktinio komentaro turinys..... P1

TAS taikymas viešojo sektoriaus audite..... P2

Papildomos gairės viešojo sektoriaus klausimais..... P3

Bendrosios aplinkybės..... P4-P5

Pagrindinės analitinės procedūros..... P6-P10

Analitinių procedūrų rezultatų tyrimas..... P11

Analitinių procedūrų apibrėžtis..... P12

BENDROJI INFORMACIJA

Šis Praktinis komentaras yra papildomos gairės prie 520-ojo TAS „Analitinės procedūros“. Jį reikia skaityti kartu su TAS. 520-asis TAS galioja 2009 m. gruodžio 15 d. ar vėliau prasidedančių laikotarpių finansinių ataskaitų auditui. Praktinis komentaras galioja nuo tos pačios datos kaip ir TAS.

Ižanga į TAS

520-ajame TAS aptariamas auditoriaus naudojimas analitinėmis procedūromis kaip pagrindinėmis procedūromis (pagrindinėmis analitinėmis procedūromis). Standarte taip pat aptariama auditoriaus pareiga atlikti analitines procedūras audito pabaigoje, kurios padeda auditoriui parengti bendrąsias išvadas dėl finansinių ataskaitų. 315-ajame TAS² apibūdintas analitinių procedūrų, kaip rizikos vertinimo procedūrų, naudojimas. 330-ajame TAS³ pateikti audito procedūrų pobūdžio, atlikimo laiko ir apimties reikalavimai ir gairės, atsižvelgiant į įvertintą riziką; šios audito procedūros gali apimti pagrindines analitines procedūras.

Praktinio komentaro turinys

P1. Šiame Praktiniame komentare pateikiamos papildomos gairės viešojo sektoriaus auditoriams aptariant toliau išvardytas sritis:

a) bendrosios aplinkybės;

² 315-asis TAS „Reikšmingo iškraipymo rizikos nustatymas ir įvertinimas susipažįstant su įmone ir jos aplinka“, P6 dalies b punktas.

³ 330-asis TAS „Auditoriaus atsakas į įvertintą riziką“, 6 ir 18 dalys.

- b) pagrindinės analitinės procedūros;
- c) analitinių procedūrų rezultatų tyrimas;
- d) analitinių procedūrų apibrėžtis.

TAS TAIKYMAS VIEŠOJO SEKTORIAUS AUDITE

- P2. 520-asis TAS taikomas viešojo sektoriaus subjektų auditoriams, audituojantiems finansines ataskaitas.

PAPILDOMOS GAIRĖS VIEŠOJO SEKTORIAUS KLAUSIMAIS

- P3. 520-ojo TAS A11 dalyje kalbama apie šio standarto taikymą ir pateikiama kita aiškinamoji medžiaga susijusi su viešojo sektoriaus subjektais.

Bendrosios aplinkybės

- P4. Viešajame sektoriuje atliekamo finansinio audito tikslai dažnai yra platesni, negu vien pareikšti nuomonę, ar finansinės ataskaitos visais reikšmingais atžvilgiais parengtos pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką (t. y. TAS nuostatas). Audito įgaliojimai ar viešojo sektoriaus subjektų prievolės, kylančios iš įstatymų, kitų teisės aktų, ministrų įsakymų, vyriausybės politikos nuostatų ar įstatymų leidėjų nutarimų, gali pridėti ir papildomų tikslų. Tai gali būti tokios pareigos, kaip atlikti procedūras ir pranešti apie atvejus, kai nebuvo laikomasi valdžios institucijų reikalavimų, ir apie vidaus kontrolės efektyvumą. Tačiau net ir tuomet, kai nenustatyta tokių papildomų tikslų, visuomenė gali turėti atitinkamų lūkesčių. Viešojo sektoriaus auditorius gali parengti ir atlikti pagrindines analitines procedūras atsižvelgdamas į šias papildomas pareigas. Tačiau pačios šios procedūros savaime nebūtinai bus veiksmingos tokioms papildomoms pareigoms atlikti.
- P5. Analitinės procedūros, susijusios su viešojo sektoriaus programų išlaidomis, neretai apima palyginimus su nefinansiniais duomenimis, kadangi paprastai turima mažiau lyginamosios finansinės informacijos analitinėms procedūroms atlikti. Todėl viešajame sektoriuje svarbu įvertinti nefinansinių duomenų, naudojamų analitinėse procedūrose, patikimumo kontrolės priemones.

Pagrindinės analitinės procedūros

- P6. Rengdamas ir atlikdamas pagrindines analitines procedūras atskirai arba kartu su detaliais testais, kaip nurodyta TAS 5 dalyje, viešojo sektoriaus auditorius turi įvertinti, kad analitinių procedūrų

metu paprastai nesurenkama įrodymų apie tam tikrus papildomus tikslus, tokius kaip laikytis valdžios institucijų reikalavimų.

- P7. Rengdamas analitines procedūras viešojo sektoriaus auditorius turi įvertinti informaciją ir išvadas, gautas susijusio audito, įskaitant veiklos ir kitų rūšių auditą, metu. Tuo atveju, kai viešojo sektoriaus auditorius remiasi kita audito veikla, jis turi įvertinti, ar susiję tikslai, tam tikri tvirtinimai ir atlikti testai yra tinkami finansinių ataskaitų audito tikslams.
- P8. TAS 5 dalies d punkte reikalaujama, kad auditorius nustatytų, ar apskaitytų faktinių sumų skirtumas nuo tikėtinos vertės yra priimtinas be tolesnio tyrimo. Šis sprendimas priklauso nuo reikšmingumo, kuris savo ruožtu viešajame sektoriuje priklauso nuo įgaliojimų atlikti auditą ir visuomenės lūkesčių. Išsamesnės gairės šiuo klausimu pateiktos TAAIS 1315⁴ ir TAAIS 1320⁵.
- P9. Vertindamas duomenų patikimumą, minimą TAS A12 dalies a punkte, viešojo sektoriaus auditorius gali pasinaudoti informacija, gauta iš kitų valstybinio sektoriaus subjektų, net jeigu šie galiausiai atsiskaito tai pačiai valdžios institucijai. Pavyzdžiui, viešajame sektoriuje lyginamieji duomenys gali apimti palyginimus tarp panašių subjektų ir (arba) programų.
- P10. Atsižvelgdamas į A13 dalyje pateiktas gaires dėl analitinių procedūrų atlikimo, viešojo sektoriaus auditorius susipažįsta su struktūra ir gali nuspręsti atlikti subjekto nefinansinės informacijos, kuri naudojama atliekant analitines procedūras, kontrolės priemonių efektyvumo testavimą.

Analitinių procedūrų rezultatų tyrimas

- P11. Viešojo sektoriaus auditorius turi įvertinti tai, kad jam gali tekti papildomų pareigų, kai vadovybė nesugeba paaiškinti skirtumų, nustatytų atliekant analitines procedūras, kaip tai nurodyta TAS A21 dalyje. Pavyzdžiui, tam tikroje audito aplinkoje, tokioje kaip teisminių įgaliojimų turinčioje aukščiausioje audito institucijoje, viešojo sektoriaus auditoriui gali tekti giliau išanalizuoti informacijos stokos priežastis ir nustatyti atsakingus asmenis.

Analitinių procedūrų apibrėžtis

- P12. Atlikdamas analitines procedūras kaip pagrindines analitines procedūras arba kaip procedūras, kurios padeda parengti bendrąsias išvadas, kaip tai nurodyta TAS A1 dalyje, viešojo sektoriaus auditorius taip pat gali įvertinti tam tikras sąsajas, pavyzdžiui, palyginti:
- išlaidas ir biudžetą arba asignavimus;
 - išmokas, tokias kaip vaiko pašalpa ir pensijos, ir demografinę situaciją;
 - mokesčių pajamas ir demografinę informaciją arba ekonomines sąlygas ar rodiklius;

⁴ TAAIS 1315 „Reikšmingo iškraipymo rizikos nustatymas ir įvertinimas susipažįstant su įmone ir jos aplinka“.

⁵ TAAIS 1320 „Reikšmingumas planuojant ir atliekant auditą“.

- palūkanas, kaip valstybės skolos procentinę dalį, ir vyriausybės mokamą palūkanų normą;
- įvertinti pasiektus rezultatus atsižvelgiant į išlaidas, kai informacija apie veiklą įtraukta į finansines ataskaitas;
- valstybės dotacijas ekonominei ir socialinei plėtrai, pavyzdžiui, subsidijas mažas pajamas gaunantiems ūkininkams ir mokyklų pastatams, ir ekonominius bei demografinius rodiklius.

Siekiant procedūras atlikti efektyviai, tokie testai turi būti pakankamai detalūs.